
Wijkwaterplan

RioNED lezing
6 april 2023

Door Koen Weytingh
ToekomstSterk

Introductie

In een inspirerende presentatie heeft Koen Weytingh zijn inzichten gedeeld over het belang van wijkwaterplannen en de cruciale rol van bewonersparticipatie bij het toekomstbestendig maken van steden. Koen, een expert op het gebied van regenwaterbeheer, benadrukte de urgentie van actie vanwege de veranderingen in het klimaat.

Tijdens zijn presentatie richtte Koen zich met name op de uitdagingen in bestaande steden en de vervangingsopgave die daarmee gepaard gaat. Hij betoogde dat wijkwaterplannen en de actieve betrokkenheid van bewoners essentieel zijn om deze uitdagingen aan te gaan. Om zijn stellingen kracht bij te zetten, deelde hij waardevolle ervaringen uit Laren, Noord-Holland en de wederopbouwwijk Dieze in Zwolle.

Terugkijkend naar het verleden, liet Koen zien hoe overheden hebben bijgedragen aan leefbare steden. Hij wees echter ook op de immense uitdagingen waar we momenteel voor staan, met de dringende noodzaak om wijken te ontwikkelen die bestand zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering, met name op het gebied van water- en bodembeheer.

Koen uitte zijn bezorgdheid over de huidige aanpak, die lijkt gericht te zijn op het vervangen van onderdelen van rioleringsystemen, in plaats van het volledige systeem te herzien. Volgens hem is er een andere benadering nodig om ervoor te zorgen dat onze steden daadwerkelijk toekomstbestendig zijn tegen 2050.

De presentatie bood een inzicht in wijkwaterplannen, de betrokkenheid van bewoners en de integratie van duurzame maatregelen in stedelijke processen. Het doel is om gezamenlijk te werken aan duurzame oplossingen voor regenwaterbeheer en het creëren van leefbare steden die weerbaar zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering. Koen Weytingh's presentatie inspireerde het publiek om bewust te worden van de uitdagingen en om gezamenlijk te streven naar een betere toekomst voor onze steden.

We gaan met de tijd mee! Deze introductie is geschreven door AI.

Inleiding

Als we de 1,5 graad niet gaan halen, halen we de 2 graden dan wel?

Het klimaat gaat veranderen, zoveel is zeker. We moeten onze steden toekomstbestendig gaan maken... en rap.

Bestendig tegen de effecten van klimaatverandering en dat heeft alles te maken met regenwater en hoe we daar mee om gaan. En regenwater en hoe we daar mee om gaan, dat is ons ding.

Want wij weten dat het nodig is! Wij slapen soms niet best als het hard regent omdat we weten wat er mis kan gaan!

En wij kunnen het verschil maken.

Daarom wil ik met u praten. Daarom sta ik hier!

Voor mij ligt de focus op de bestaande stad. Ik ga proberen uit te leggen hoe ik denk dat we wel en niet met de vervangingsopgave in de bestaande stad om moeten gaan. Ik pleit daarbij voor WijkWaterplannen en samenwerking met bewoners.

Dan volgen drie stellingen waarvan ik graag hoor hoe u er over denkt. Die stellingen zal ik in het tweede deel onderbouwen met ervaringen die ik heb opgedaan in Laren Noord Holland.

En als u denkt dat dat wel gek genoeg was, ga ik het nog gekker maken en laat ik u zien welke kansen een WijkWaterplan en samenwerking met bewoners bieden aan de hand van mijn ervaringen in de wederopbouwwijk Dieze in Zwolle. De afbeelding rechts laat zien hoe ik dat voor me zie.

Ik sluit af met mijn visie hoe we het toekomstbestendig maken van de bestaande stad en het samenwerken met bewoners daarbij in kunnen passen in het gemeentelijk proces.

Deel 1: Wat er op ons af komt

Voor dat ik snel naar het hier en nu ga, neem ik u nog even mee naar waar we vandaan komen. Van 'ieder voor zich' in de 19e eeuw, naar een overheid die gezorgd heeft voor leefbare steden.

En zo komen we bij het hier en nu..

We moeten aan de bak: 100 duizend woningen per jaar in toekomstbestendige wijken. Daar gaan we natuurlijk toekomstbestendige wijken van maken. Die bouwen we op een circulaire manier. We beschouwen water als een grondstof. Een schaarse grondstof. Het is de bron van ons drinkwater, van ecosystemen en kan zelfs een bron van warmte zijn. Water en bodem zijn leidend!

Rechts: 19e eeuw met viezigheid op straat

Na ontwerp en de aanleg van een nieuw rioolsysteem, wordt het beheer ervan verdeeld tussen particulieren en de gemeente. De particulieren zorgen voor het riooldeel op hun perceel. Het is de plicht van de gemeente, om al die pijpen en systemen in de openbare ruimte zo goed mogelijk te laten functioneren en te onderhouden.

Zo beheren we al 50.000 km gemengde rioolpijpen, die we in meer dan drieduizend wijken hebben aangelegd. We hebben denk ik al zo'n 10.000 km gescheiden riool gerenoveerd, vervangen of verbeterd. Maar in de kostendekkingsplannen zien we een kostenberg op ons af komen. Een enorme vervangingsopgave. 40.000 km gemengde riolen die nu al, of binnen 15 jaar, aan hun pensioen toe zijn. Oude onderdelen van rioolssystemen die gemaakt zijn om regenwater zo snel mogelijk af te voeren.

Links: Als helden posteren de heren bij de aanleg van een groot riool. En terecht!

En juist daar ik wil het met u hebben. We kunnen ons druk maken over de bouwopgave, maar onze aandacht moet eigenlijk gaan naar de vervangingsopgave van de oude systemen in de bestaande stad.

Maar klopt dat woord 'vervangingsopgave' eigenlijk nog wel? Als je kijkt naar de eisen die we tegenwoordig aan de watersystemen in de nieuw te bouwen wijken stellen, dan is het makkelijk te zien dat we in de bestaande stad niet voor een vervangingsopgave staan, maar dat we daar ook voor een nieuwbouwopgave staan. Systemen die aangelegd zijn om regenwater zo snel mogelijk af te voeren, moeten getransformeerd worden in systemen die regenwater juist vasthouden, bergen en gereguleerd afvoeren: Toekomstbestendige watersystemen.

We moeten onze rol als strategische voorraadbeheerder loslaten en ons primaire ding weer oppakken: dat regenwater en hoe we daar mee omgaan! Niet focussen op het vervangen van onderdelen, maar op het vervangen van het systeem, en dat systeem stopt niet bij de huisaansluitingen!

Maar wat ik om me heen zie gebeuren wijst op een andere benadering, en die stemt me niet vrolijk. Ik zie een aanpak gericht op vertraging: de pensioen leeftijd van riolen wordt verschoven naar soms wel 80 jaar. We vervangen JUST IN TIME! Niet het systeem maar de onderdelen staan dan centraal. En we komen met de rug tegen de muur te staan. Als we willen dat de stad in 2050 toekomstbestendig is, moeten we nu al 1.600 km per jaar gaan vervangen.

Links: In de wederopbouwtijd: tot 150.000 woningen per jaar.

En ik zie gemeenten de verantwoordelijkheid voor de verwerking van regenwater weer bij de bewoners leggen. In de wet milieubeheer lezen we dat een eigenaar verantwoordelijk is voor het verwerken van zijn eigen regenwater. Behalve als dat redelijkerwijs niet van hem of haar gevegd kan worden, dan ligt de bal weer bij de gemeente. Dat lezen we dan in de waterwet.

Proberen we nou dat regenwater en hoe we daar mee om gaan weer af te schuiven op de bewoners? Kunnen ze het nu opeens weer wel zelf toen, zoals in de 19e eeuw? Terwijl we bij al die gemengde systemen als vanzelfsprekend het regenwater voor iedereen af hebben gevoerd?

En waar gaat die benadering ons naar toe leiden? 2 scenario's:

Scenario 1

Stel we gaan de wet vanuit dat perspectief handhaven: alle 5 miljoen huishoudens mogen niet meer lozen op het gemengde riool tenzij ze kunnen aantonen dat ze redelijkerwijs niet zelf voor hun regenwater kunnen zorgen. Met wat geld lukt alles, dus redelijkerwijs moet dat lukken. We geven al die 5 miljoen particulieren dezelfde opgave mee die we de ontwikkelaars in de bestaande stad ook meegeven: 60 mm/u regen op eigen perceel vasthouden. De gemeente moet dan natuurlijk ook 60 mm/u kunnen verwerken in de openbare ruimte. Gelijke monniken gelijke kappen. Hoe? is de volgende vraag, want de gemeente heeft maar beperkte eigen ruimte in de stad. Maar er is een boel minder regenwater te verwerken, daar zijn 5 miljoen eigenaren voor aan het zorgen, dus nu gaat dat wel lukken.

Rechts: In de Viex wordt afkoppelen langzaam normaal
(De regenpijpen op de foto lozen op de straat...)

De gemengde riolen worden vervangen door gescheiden riolen. Buurt voor buurt krijgen bewoners een briefje door de bus en wordt de boel netjes op ieder perceel toekomstbestendig ingericht! Vernatting en verdroging zijn wel een dingetje, met al die verschillende systeempjes per perceel en straat, maar daar gaan we wel uitkomen. Toch?

Toch?

Serius?

Enig idee wat dat gaat kosten? Ik kan een worp doen: Het vervangen van de gemengde riolen door gescheiden systemen gaat zo'n 34,5 miljard euro kosten. €106,- rioolheffing/jaar. Het toekomstbestendig maken van de 5 miljoen percelen? Als het al kan? Per huishouden € 4500,- ? Dus dan komt er nog een keer 22,5 miljard euro bij! Totaal bijna 60 miljard euro!

Oke, wel een pittig scenario, dan doen we het wat minder heftig.

Scenario 2

We handhaven wel, maar niet overal en een wat lichtere versie.

Huishoudens moeten 20 mm op eigen perceel vast houden.

Dat geldt dan ook voor de gemeente natuurlijk.

Gelijke monniken, gelijke kappen. Dus weer briefjes in de bus in de wijk en even later verschijnen op alle perceeltjes regentonnen, infiltratiekoffers of groene daken.

Gezamenlijke inkoopactie?

Rechts: En zo komen we in het hier en nu...

De gemengde riolen in de wijk worden vervangen. We gaan voor relinen in combinatie met waterdoorlatende bestrating. Omdat het ook harder kan gaan regenen moeten de 'risico-locaties' wel beschermende maatregelen treffen.

Das wel beetje lullig als je in een wijk woont met wat hoogteverschil en je woont 'stroomafwaarts'. Krijg je al het water uit de straat je perceel opstroomen, loopt zo je infiltratiekoffers in... die al vol zaten... Wat heb je nou helemaal voor baat bij die koffers denk je dan? Er gaat minder regenwater naar de waterzuivering, dat voelt goed en is mooi voor die jongens van het waterschap, maar jijzelf moet nog steeds maatregelen treffen.

De Bestaande stad

De Bestaande stad

Natuurlijk wordt de collega van groen gevraagd om zoveel mogelijk berging in het groen te maken. Maar die moet ook rekening houden met de bomen en we kunnen niet echt helpen als het gaat om het voorkomen van verdroging of juist vernatting.

De kosten voor de gemeente zullen wel lager zijn. Nog steeds zo'n 21,5 miljard euro. Naast een iets lagere rioolheffing zijn ook de kosten voor het afkoppelen van een huishouden minder geworden, zeg 2.000 euro per perceel. Dus nog steeds zo'n 10 miljard euro, als ze allemaal mee moeten doen. Een goedkopere oplossing dus, maar ook niet echt toekomstbestendig, zeker niet als niet iedereen meedoet.

En wat natuurlijk niet oké is, is dat we in de nieuwe wijken wel naar toekomstbestendigheid streven, dat we ontwikkelaars en nieuwbouwers wel hoge eisen opleggen... en dan leggen we de lat lager waar we zelf aan de slag moeten? De verandering van het klimaat gaan we overal merken.

Nee, dat gescheiden beheren door gemeente en particulieren is een prima model als het om onderhouden gaat. Maar als het systeem vervangen moet worden omdat het stuk is? En belangrijker nog: niet meer voldoet aan de doelstelling. Is dat dan nog steeds een goede taakverdeling? Ik denk het niet.

Ik stel een derde optie voor: De gemeente maakt wijkwaterplannen. In die plannen werkt de gemeente verschillende alternatieven uit om de wijk toekomstbestendig te maken zonder daarbij rekening te houden met perceelgrenzen. De meest doelmatige oplossing wordt gekozen en de gemeente zorgt dat het gebeurt.

Als een bijdrage op particulier terrein nodig is - en gewoon kan - dan vragen we vriendelijk aan de betreffende bewoners om mee te werken. Wij voeren de werkzaamheden uit en we betalen de kosten.

Ja, in mijn oplossing worden de kosten voor het toekomstbestendig maken van de stad gelijk verdeeld over alle bewoners van de stad en betaald met de rioolheffing. Ik verwacht dat we zo wel elke wijk op maat toekomstbestendig kunnen maken en dat de kosten voor de maatschappij daardoor lager zullen zijn. Ik zal u dat in de cases Laren en Dieze laten zien en vanmiddag in de case in de binnenstad van Gouda.

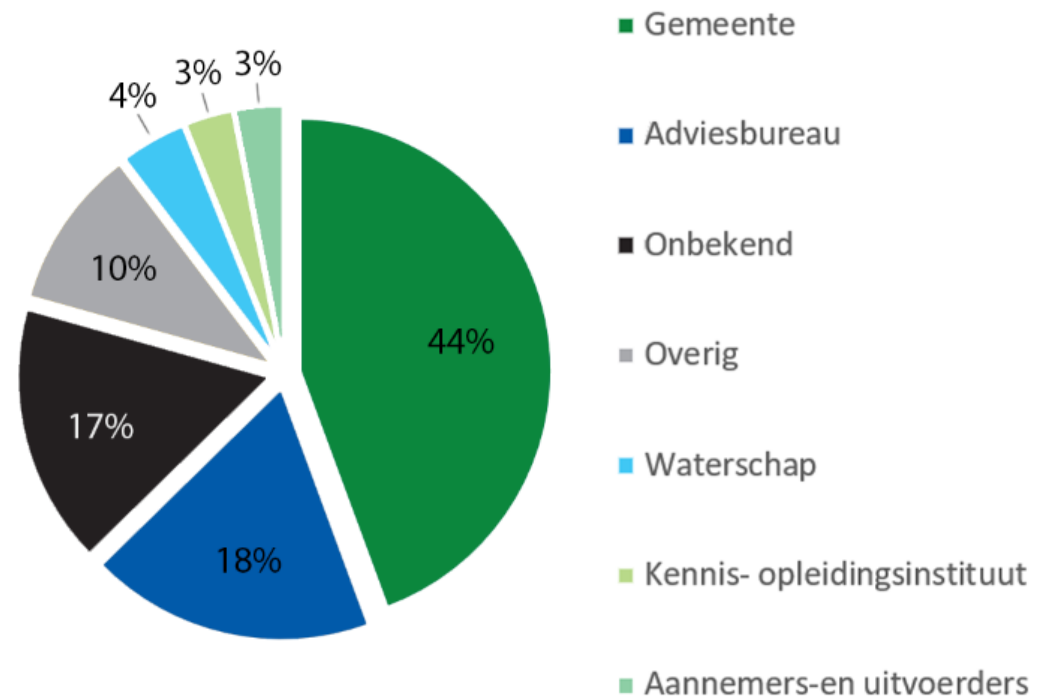

De Bestaande stad

Tijd om uw mening te horen

De RioNED dag 2023 is bezocht door meer dan 600 mensen. Bij de dag was ook een buzzmaster aanwezig met een online interactieve site waarop stellingen en vragen gesteld konden worden en ook vragen gesteld konden worden aan de sprekers. Er waren 473 mobiele apparaten in buzzmaster in het publiek. Hiervan waren er 426 respondenten die ook daadwerkelijk antwoorden in hebben ingevuld en/of vragen hebben gesteld.

Respondenten in percentage

Bij het ontwerpen van die nieuwe systemen moet de gemeente de grenzen tussen publiek en privaat terrein negeren.

48%
Ten dele eens

23%
Eens

29%
Oneens

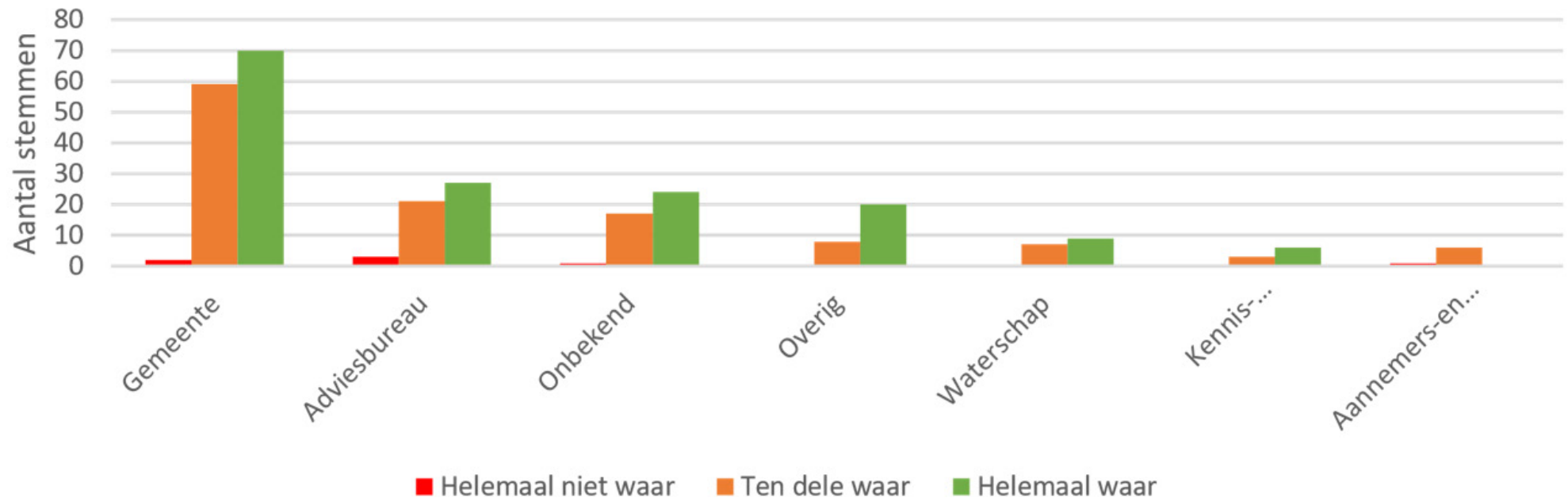
Stelling 1 – Vervangen (multiple choice)

Het simpelweg vervangen van bestaande gemengde rioolssystemen volstaat niet meer. De gemeente moet bijna overal nieuwe systemen ontwerpen om te voldoen aan de eisen van nu.

Stelling 1 - Gemiddelde

Stelling 1 - Vervangen

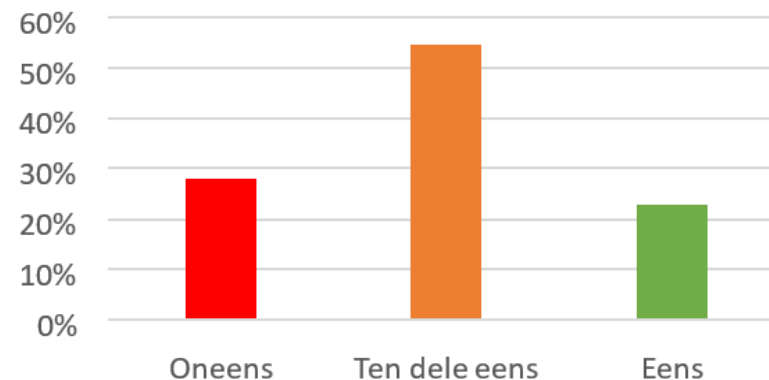

In deze stelling vonden de meeste respondenten het helemaal waar of ten dele waar. De meeste groepen volgen het gemiddelde. De groep 'overig' is enigszins positiever over de stelling en de groep 'aannemers en uitvoerders' is beduidend negatiever over de stelling.

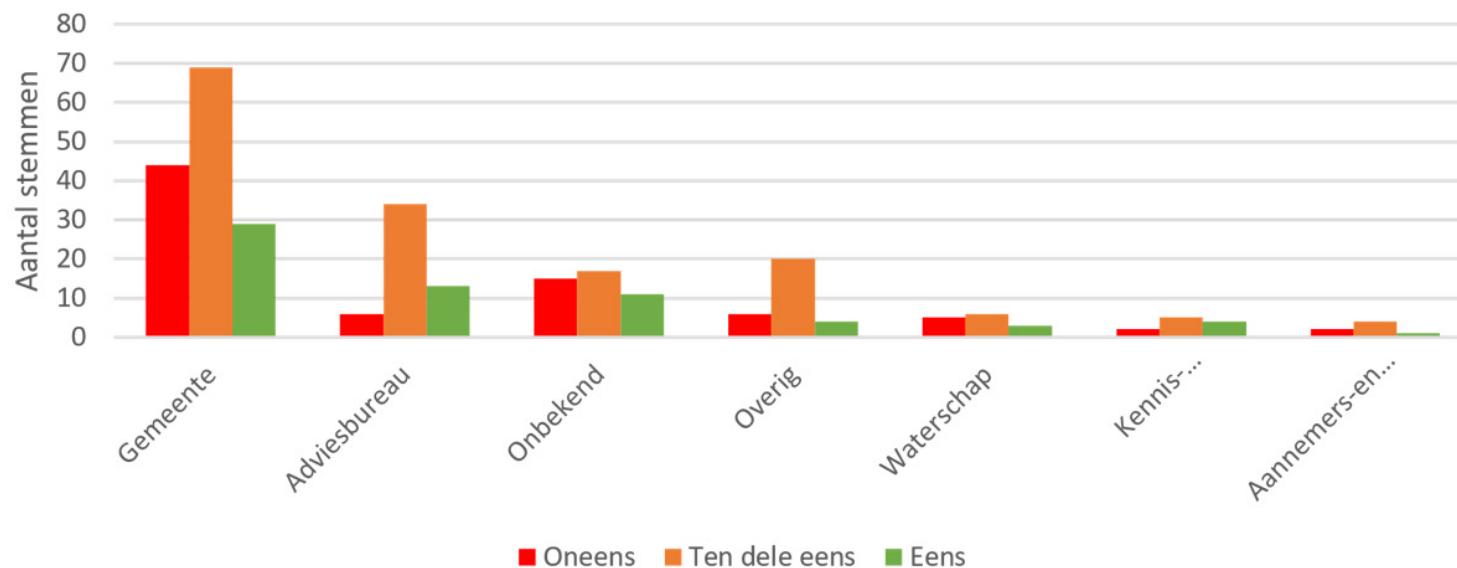
Stelling 2 – Ontwerpen (multiple choice)

Bij het ontwerpen van die nieuwe systemen moet de gemeente de grenzen tussen publiek en privaat terrein negeren.

Stelling 2 - Gemiddelde

Stelling 2 - Ontwerpen

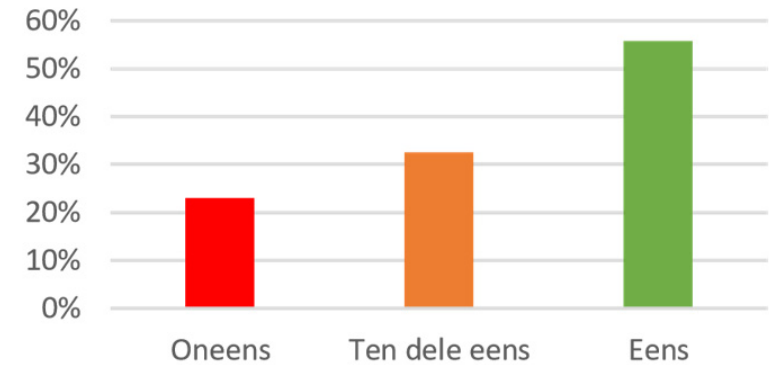
In totaal hebben 300 aanwezigen op deze stelling gereageerd, 70% van de totale buzzmaster participanten.

In deze stelling waren de meeste respondenten het ten dele eens of eens. In de opdeling is te zien dat groepen 'adviesbureaus', 'overig' en 'kennis- en opleidingsinstituut' een positiever beeld hebben van deze stelling dan de groepen 'gemeente', 'onbekend', 'waterschap' en 'aannemers en uitvoerders' die enigszins negatiever tegen deze stelling aan kijken.

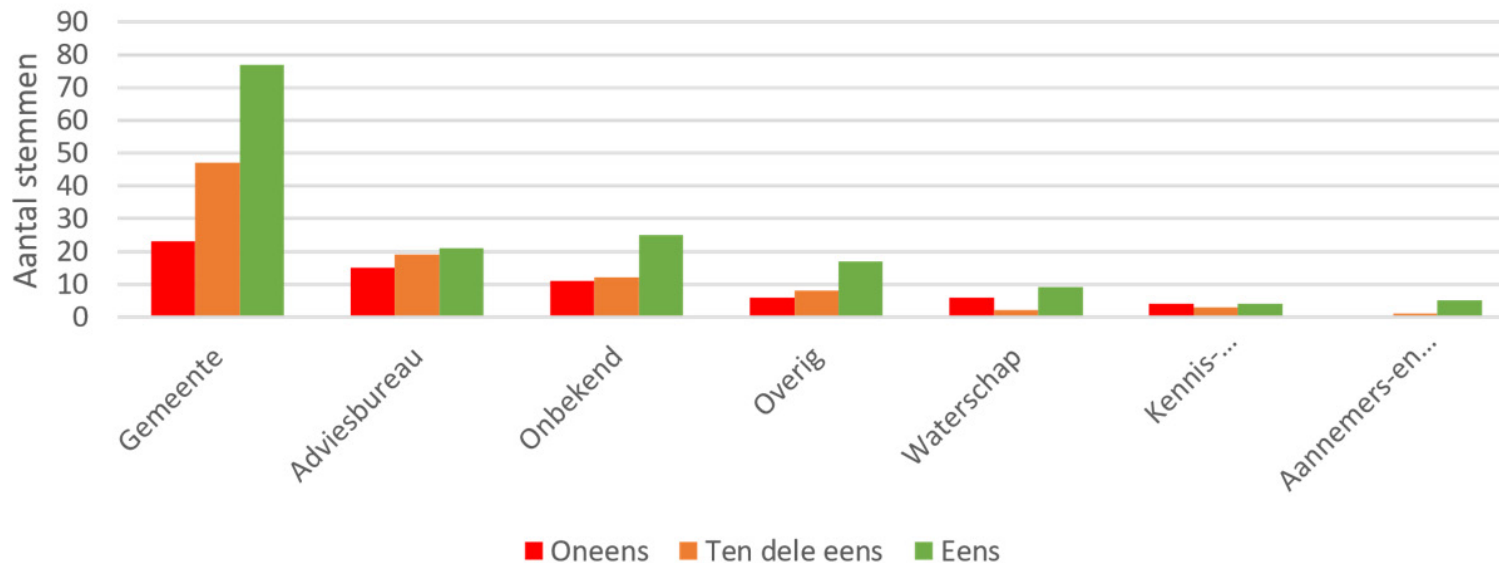
Stelling 3 – Aanleg (multiple choice)

De aanleg van die nieuwe systemem moet volledig gefinancierd worden via de rioolheffing.

Stelling 3 - Gemiddelde

Stelling 3 - Aanleg

In totaal hebben 315 aanwezigen op deze stelling gereageerd, 74% van de totale buzzmaster participanten.

In deze stelling waren de meeste respondenten het eens. In de opdeling is te zien dat groepen 'gemeente', 'onbekend', 'overig' en 'aannemers en uitvoerder' een positiever beeld hebben van deze stelling. Droepen 'adviseurs', 'waterschap', en 'kennis- en opleidingsinstituut' hebben een negatiever beeld op deze stelling.

Deel 2: Laren in het Gooi

SAMEN MAKEN WE
LAREN **REGENKLAAR**

https://youtu.be/gIPhUza_8g

Ja, u hoorde het goed en de gemeente betaalt het!

Dit filmpje is gepresenteerd na de zomer in 2020. Het kostte me drie jaar om deze aanpak voor elkaar te krijgen.

Die tijd was vooral nodig om de boosheid over de voorafgaande aanpak weg te nemen.

Op maandag 28 juli 2014 zette een hoosbui het centrum van Laren onder water. Poep aan de muren (echt waar)! En dat was niet de eerste keer. Voor wethouder Ton Stam van Laren was het genoeg. Dit probleem moest worden opgelost. Hij gaf z'n ambtenaren opdracht een plan te maken. Dat werd het beleids- en actieplan wateroverlast Laren.

Laren ligt op een heuvel zoals het filmpje liet zien. Het hoogste deel ligt 25 meter hoger dan het centrum. Het plan tegen de wateroverlast voorzag in de aanleg van enkele waterbergingen aan de voet van de heuvel in de openbare ruimte. Daarnaast zou de gemeente bij reguliere rioolvervangingen het gemengde riool vervangen door gescheiden riool. Alles zou redelijk binnen de geplande investeringen blijven, geen reden om de rioolheffing te verhogen. Dat lag politiek gevoelig omdat in het coalitieakkoord belastingverhogingen taboe waren verklaard.

De andere belangrijkste maatregel was het afkoppelen van 70% van het verharde oppervlak van bewoners in het dorp. Oftewel bijna iedereen moest afkoppelen! Een volstrekt legitiem voorstel, zo redeneerde het plan: Een particulier is verantwoordelijk voor de verwerking van zijn eigen regenwater tenzij dat redelijkerwijs niet kan. En in Laren kan iedereen dat regenwater redelijkerwijs verwerken op eigen perceel. Oke, de een moet zich wat meer inspannen dan de ander. Maar er is geen aanleiding voor de gemeente om zich aangesproken te voelen op de hemelwaterzorgplicht. Dus afkoppelen beste vrienden!

Op grond van het rapport werd in 2016 een hemelwaterverordening vastgesteld door de gemeenteraad. Daarin werd de afkoppelplicht vastgelegd. De gemeente werd in 27 stukken verdeeld op basis van de buurtpreventie-groepen (echt waar). Vanaf september 2017 zou B&W elke maand, één of twee gebieden aanwijzen waar de hemelwaterverordening vanaf dat moment van toepassing zou zijn.

Op grond van het rapport werd in 2016 een hemelwaterverordening vastgesteld door de gemeenteraad. Daarin werd de afkoppelplicht vastgelegd. De gemeente werd in 27 stukken verdeeld op basis van de buurtpreventie-groepen (echt waar). Vanaf september 2017 zou B&W elke maand, één of twee gebieden aanwijzen waar de hemelwaterverordening vanaf dat moment van toepassing zou zijn.

Bewoners werden geïnformeerd over mogelijkheden, kregen assistentie van een afkoppelcoach en bedrijven presenteerden zichzelf als gespecialiseerde aannemers. Er werd een brochure gemaakt. Daarin werd verteld dat bijvoorbeeld infiltratiekoffers of verticale filters een goede oplossing waren. Als je wilde rekenen aan het te bergen volume, kon je het best uitgaan van de bui die in 2014 viel, 46 mm regenwater in een uur en dat vermenigvuldigen met het dakoppervlak van je huis. Maar je mocht ook gewoon de regenpijp doorzagen hoor, en het regenwater in de tuin laten lopen. Zonder goede reden niet meedoen zou een boete van € 4.000 opleveren.

Ik werd in april 2017 projectleider. De eerste twee gebieden waren net aangewezen....

Begin juni, twee maanden later, drukte de wethouder in een overvolle raadszaal op de resetknop en kondigde een herziening van het plan aan.

Afkoppelen was politiek geworden! Hele dorp was in rep en roer. Boze mensen die er schande over spraken in lokale blaadjes. Overladen commissievergaderingen, met inschrijvers die in lange betogen uitlegden wat een enorme belasting dat afkoppelen was.

Belangrijke oorzaken van alle onrust over het afkoppelen? De kosten voor bewoners konden enorm verschillen en het was onduidelijk wat er moest gebeuren en waarom: 50 euro om je pijp door te zagen, maar wat als dat water dan bij burens terecht komt? Dan toch maar een infiltratiekoffer voor € 1500,-,.... pardon € 1.500? "Meneer de wethouder, ik heb hier een offerte van € 17.000 euro. Er moet toch een betere oplossing zijn"?

En er kwamen zienswijzen binnen. Soms namens een hele straat. Er wonen een boel advocaten van de Zuid-As in Laren moet u weten: Het plan was niet doelmatig: "U neemt de kosten van de bewoners niet mee in de afweging!"... Ik maakte die zin in mijn hoofd af: "In de afweging om een gemeenschappelijk doel te bereiken: een Laren dat om kan gaan met regenwater".

De resetknop was de enige optie. De wethouder beloofde een nieuw plan. En ik moest dat maken. En rap.

Ik ging door op de lijn van de zienswijze. Laren moet nu en in de toekomst regenbuiën kunnen verwerken zonder dat daarbij steeds weer het centrum onder water loopt en daar schade ontstaat. Dat probleem kan niet worden opgelost door alleen maatregelen te nemen in het centrum. Overal in het dorp zijn verschillende samenhangende maatregelen nodig. Een taak voor de gemeente dus.

Ik zag de volgende strategie voor me: B&W legt enkele alternatieve oplossingen voor het probleem voor aan de raad. Bewoners kunnen inspreken en bezwaar maken. De gemeenteraad kiest voor het alternatief dat de gemeenschap het meeste oplevert voor de minste kosten. De gemeente voert uit. De kosten worden vervolgens gelijk over alle inwoners verdeeld. Via de rioolheffing. Logisch toch?

Dat vonden de bewoners van Laren in ieder geval wel. De discussie ging vervolgens over het hoe dan? Na vele dorpsgesprekken vergeleken we vier opties in het GRP en toetsten die op doelmatigheid. Verreweg de minst dure en eigenlijk de enige die voldeed aan de doelstellingen, was de gebiedsgerichte aanpak.

De gemeentelijke jurist consulteerde een aantal juridische adviseurs. Die stelden vast dat alle maatregelen die bij de uitvoering van de aanpak zouden horen, betaald konden worden met de rioolheffing. Ook op particulier terrein. De keuze voor de aanpak zou immers democratisch vastgesteld worden in het GRP. Hogere kosten door te kiezen voor een duurder alternatief zou betekenen dat bewoners meer rioolheffing zouden moeten betalen.

Na rijp beraad werd in een overvolle raadzaal het GRP vastgesteld en gekozen voor die gebiedsgerichte aanpak!

Oke, volgende stap.... Zo'n gebiedsgerichte aanpak is ook makkelijker gezegd dan gedaan! Daar hebben we nog stevig aan gerekend en over gepraat met collega's en bewoners in Laren.

Kort door de bocht hebben we in een masterplan hydrologische deelgebieden gedefinieerd gebaseerd op bodemeigenschappen, riool-capaciteit en stroming over maaiveld. We hebben gebiedsoverschrijdende maatregelen vastgesteld en de opgaven per gebied. Daarbij zijn we uitgegaan van toenemende buien en daarbij horende doelen.

We hebben de overkoepelende kosten geraamd en per gebied is een samenhangende aanpak uitgewerkt met een voorstel per perceel en straat. Die aanpak is het vertrekpunt voor het gesprek met de bewoners in de deelgebieden. Samen met de perceeleigenaren wordt het plan afgemaakt en uitgevoerd. Bewoners hebben het laatste woord als het gaat om wat er op hun eigen perceel gebeurt. U kunt het rapport downloaden op www.larenregenklaar.nl

Tijd om weer uw mening te horen

Het masterplan Laren Regenklaar werd in 2020 vastgesteld. Het filmpje dat u net zag, werd kort daarna gemaakt. Voor de uitvoering is een speciale ambtelijke organisatie opgericht 'Laren RegenKlaar'. Ze moeten het plan in 5 jaar uitvoeren. De kosten worden betaald door een verhoging van de rioolheffing met € 50,-. Iedereen betaald dus eigenlijk in 40 jaar € 2.000,-.

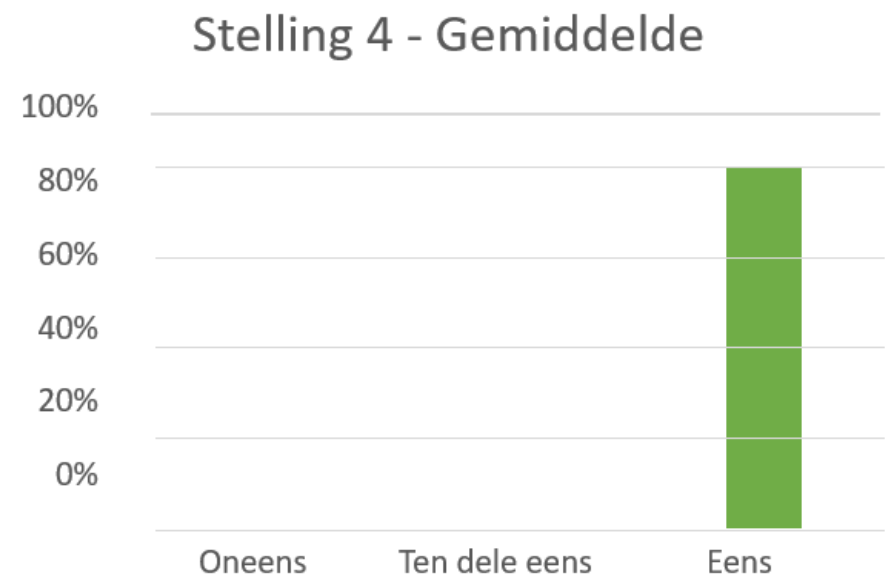
Volgens de laatste berichten is RegenKlaar halverwege en werkt iedereen mee!
Je zou kunnen zeggen dat in Laren de stellingen uit mijn inleiding in een snelkookpan in de praktijk zijn getest.

Maar ik ben nu wel benieuwd naar uw mening.

Stelling 4 – Laren (multiple choice)

De casus Laren bewijst dat de gemeente bij de vervangingsopgave de lead moet nemen, ook op financieel gebied.

In totaal hebben 284 aanwezigen op deze stelling gereageerd, 67% van de totale buzzmaster participanten. Het overgrote deel van de respondenten zijn het eens met deze stelling. Alle groepen volgen het gemiddelde waarbij de stelling met een positief beeld werd beantwoord.

Deel 3: Dieze Oost

Zoals ik in de inleiding aangaf maak ik me zorgen over de wijken in de bestaande stad waar miljoenen woningen zijn aangesloten op een verouderd en vaak versleten gemengd rioolstelsel dat gemaakt is om regenwater zo snel mogelijk af te voeren. Vanmiddag nemen we u mee in een onderzoek naar rioolvervangning in Gouda als voorbeeld voor het toekomstbestendig maken van een oude binnenstad.

Nu wil ik het met u hebben over de 3 miljoen woningen in wederopbouw wijken. Die wijken waar de eerste rioolssystemen binnenkort hun 65e verjaardag vieren. Tijd voor 'vervanging' omdat de systemen al lang niet meer voldoen aan de moderne doelstellingen en omdat de onderdelen behoorlijk versleten zijn.

Ik wil u laten zien dat het opnieuw ontwerpen van het watersysteem om de wijk toekomstbestendig te maken, gebaseerd op samenwerking, zonder uit te gaan van perceelgrenzen, doelmatig is, en veel meer kan opleveren dan alleen een klimaatbestendig watersysteem.

Rechts: Woningen van de woningcorporatie

Als je nu door Deze loopt, weet je meteen of je in het particuliere deel of in het woningcorporatie deel bent. De verschillen zijn niet oké. De woningbouwcorporaties hebben hun ruim 1000 woningen gesloopt en opnieuw opgebouwd. Op de meeste plekken is de openbare ruimte ook vernieuwd, in samenwerking met de gemeente. De woningen zijn verduurzaamd en hebben een lage energierekening. Het woningbouwdeel van de wijk staat in schril contrast met het particuliere deel.

Links: Particuliere woningen en groen

Je weet dat je in het particuliere deel bent door de sleetse bestrating onder je voeten en door de portiekflats en rijtjeswoningen om je heen waar duidelijk sinds de bouw van de wijk weinig aan gedaan is. Het groen rondom de flats is particulier en eentonig omdat het onderhoud geld kost. Het enige open water ligt in het midden van de wijk bij het rioolgemaal en de overstort en langs de randen van de wijk.

Wat je niet kunt zien is dat veel van de woningen binnen cosmetisch opgeknapt zijn, maar dat geluidsoverlast niet te vermijden is en dat isolatie wordt vaak uitgesteld. Niet gek want 1 op de 3 huishoudens huurt commercieel en isolatie is goed voor de energierekening, maar verandert niets aan de huur. Veel woningen hebben een F of G- Label.

Wat je ook niet kunt zien is dat veel flats en woningen last hebben van schimmel en dat de grasvelden sompig zijn door vernatting. Rioolaansluitingen zijn verouderd en soms beschadigd door bodemdaling. Bij het bouwrijp maken van de wijk is niet veel aandacht gegaan naar de bodemopbouw en ontwatering.

80% van de bewoners woont in een portiekflat en moet om veranderingen voor elkaar te krijgen in VvE verband besluiten nemen en vaak dus eerst nog z'n verhuurder meekrijgen. Een VvE is een vereniging van eigenaren. Jaarlijks vergaderen die over het onderhoud van de flat. Ik kan u vertellen dat de bewoners vaak jaloers zijn op de huurders van de sociale huurwoningen. Het aantal bewoners dat lang in de wijk blijft wonen is niet groot.

Het voorstel dat wij met een bewonersgroep hebben uitgewerkt in een **WijkWaterPlan**, is om alle verharding van particulieren en gemeente in het particuliere deel van de wijk aan te sluiten op een nieuw hemelwater verzamelsysteem. En om al het particuliere groen klimaatbestendig inrichten. Met een hoge verblijfskwaliteit en met bergingen voor regenwater. Die bergingen zijn ook aangesloten op het hemelwater verzamelsysteem.

Ik zou u graag meer vertellen over hoe dat watersysteem samenwerkt met de bergingen in het groen, en afhankelijk van de intensiteit van regenbuien, regenwater bergt, vasthoudt of afvoert naar de bovenwijkse groen blauwe structuren, hoe het vernatting en verdroging in het groen en schade in de wijk voorkomt... maar dat doe ik graag een ander keertje.... Ik kan u verzekeren: ook dit plan heeft aardig wat modelleer- en rekenwerk gekost.

Crux is dat met het plan bijna de helft van al het verharde oppervlak in de wijk - privaat en publiek - wordt afgekoppeld van het gemengde rioolstelsel. En dat dat gemengde stelsel daarom gerenoveerd kan worden door te relinen. Zonder dat daardoor de kans op overstorten toeneemt. Het betekent dat op plekken waar de openbare ruimte niet lang geleden nieuw is ingericht de straat niet opnieuw open hoeft. De gemeente kan het relinen JUST IN TIME uitvoeren en kan daarmee de investering zo lang mogelijk uitstellen als ze dat wil.

Wat we in het WijkWaterPlan voorstellen is dat de VvE's hun groen beschikbaar stellen voor de opvang van regenwater uit private en publieke ruimte om de wijk toekomstbestendig te maken, en dat de gemeente de kosten daarvoor betaald.

We hebben uitgerekend dat de kosten voor de uitvoering van het wijkWaterPlan lager zijn dan de kosten voor het vervangen van het gemengde riool door een gescheiden rioolsysteem. De rioolheffing hoeft dus minder verhoogd te worden, kan over een andere periode uitgesmeerd worden, en de bewoners hoeven zelf niet te investeren.

Het Wijkwaterplan zal een enorme kwaliteitsimpuls aan het particuliere deel van de wijk geven. De bewoners durven daardoor verder te denken. De nieuwe buitenruimte maakt het bijvoorbeeld mogelijk om woningen toe te voegen: We onderzoeken samen met enkele flats de mogelijkheid om woningen op het dak te bouwen. De opbrengst ervan kan worden besteed aan de verbetering van het casco van de bestaande woningen. Sommige bewoners stellen voor om de flats te slopen en nieuwe te bouwen.

We hebben met de bewoners een subsidie aangevraagd bij de gemeente om een plan voor de aanleg van een warmtenet te mogen maken. Dat warmtenet kan mooi samengaan met de regenwater verzamelstelsel. Meekoppelen om de kosten te reduceren, maar vooral om waarde te vermeerderen.

En Deze is niet de enige wijk waar bewoners samen willen werken met de gemeente aan de toekomst van hun buurt! Ook bij u in de gemeente zijn er vast veel van die bewonersinitiatieven.

Boven en rechts: Klimaatadaptatie is kwaliteit toevoegen

Ik bedoel maar, we gaan de wijk in met een plan dus!.... een WijkWaterPlan.
We kunnen van wederopbouw wijken echte toekomstbestendige wijken te maken. En dat hoeft helemaal niet duurder te zijn. Het verhaal van Deze heeft me daarvan overtuigd. Vanmiddag in Gouda zult u het ook zien: Regenwater en hoe we daar mee om gaan is ons ding maar samen met bewoners kunnen we meer.

Mijn voorstel voor een Wijkwaterplan

Tot slot wil ik u nog meenemen naar mijn visie over hoe we dit in het gemeentelijke proces kunnen verankeren.

Ik stel voor dat gemeenten naar analogie van de warmtetransitie visie waarin beschreven wordt hoe de gemeente de wijken in de stad van het gas af wil krijgen, een watertransitievisie (WTV) maakt waarin de gemeente aangeeft hoe ze de wijken in de stad Toekomstbestendig wil maken. Per wijk wordt vervolgens een WijkWaterPlan gemaakt waarin net als in een WijkUitvoeringsPlan dieper op de werkwijze in de wijk wordt ingegaan.

Einde RioNED dag 2023 uitwerking

Waar moeten we mee aan de slag?

Vooraf benoemd:

1. Jonge mensen binden (want personeelstekort en vergrijzing)
2. Klimaatadaptatie (angst voor klimaatverandering en hoe dit in te passen)
3. Wijkwaterplan (slaat ook op het klimaatadaptatie thema)

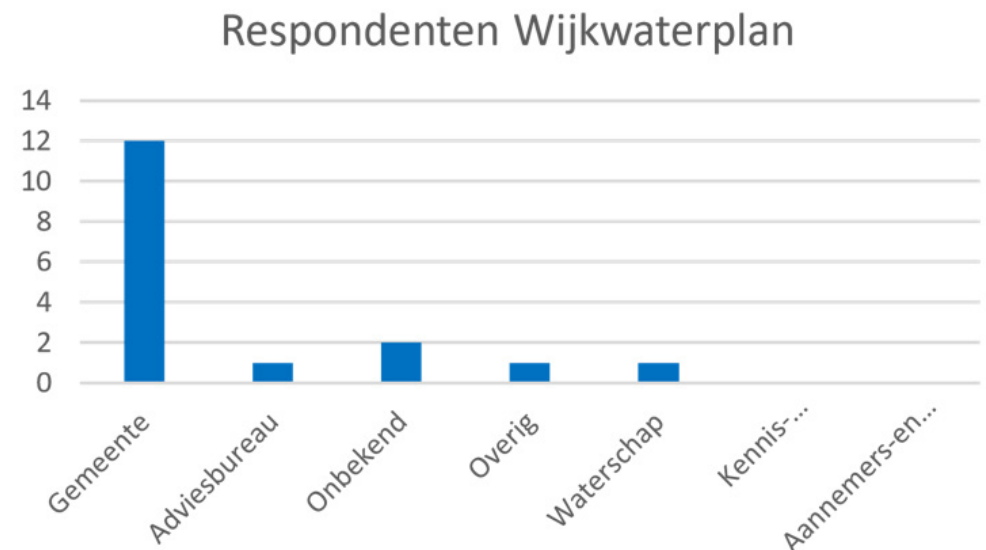
Wat is het thema van de dag?

Vooraf benoemd:

1. Wijkwaterplan
2. Participatie (met bewoners in gesprek en betrekken bij de plannen)

Deze twee vragen gefilterd op wijkwaterplan

In de twee vorige vragen werd het woord wijkwaterplan in meerdere vormen vaak genoemd. Het aandeel van deze invoer is in de grafiek hiernaast opgedeeld, waar duidelijk zichtbaar is dat de meeste van deze invoer afkomstig is van de gemeente.

Thema de wijk in: waar kun je nu mee aan de slag?

De wijk in

vergroenen

wijkwaterplan

participatiewrp

bomen

borrel

STICHTING
RIO NED
I STAD WATER MENS

Welkom!

www.riool.net